

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancta Communitas, In Paupertate religiosa inviolata

Wissingh, Anton

Coloniae Agrippinae, 1699

Cap. XIV. Labor corporalis, mendicatio, & ad alios mendicantes miseratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49611](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49611)

CAPUT XIV.

Labor corporalis, mendicatio, & ad alios mendicantes miseratio, sunt medium conducens ad regularem vita communitatem conservandum.

I. *[Labor corporalis (qui tamen non est omnium) est medium maximè proportionatum ad hoc, ut religiosi in communi vivere possint; quia videl. per eum acquiruntur necessaria vitæ subsidia. Quem & verbo & exemplo suo sæpe recommendat S. Paulus Apostolus: Summopere dilexit, suisque fratribus mandavit S. P. N. Franciscus; qui maluit ut ex labore, quàm ex continua mendicatione (si fieri posset) fratres victitarent, propter tres causas, 1. quia præceptum divinum est, homini prævaricatori & pœnitentiam acturo datum: in sudore vultus tui vesceris pane tuo. 2. ne nimis obruerent homines. 3. ne alios pauperes forte plùs egentes defraudarentur, utpote quib⁹ deperiret id, quòd jam his fuisset datum. Idem S. P. N: hæc de labore præcipit in Regula c. 5. Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter & devotè, ita, quòd excluso otio anima inimico, sancta orationis & devotionis spiritum non extinguant, cui debent cetera temporalia deservire. De mercede verò laboris pro se & suis fratribus corporis necessaria recipiant &c. De labore*

re

re hæc dicit in testamento suo, quod, insignitus
 sacris stigmatibus, Spiritu S. plenus prope finem
 vitæ suæ nobis reliquit. *Ego manibus meis labo-
 rabam: & volo laborare: & omnes alii fratres mei
 firmiter volo quòd laborent de laboritio quod perti-
 net ad honestatem. Et qui nesciunt, addiscant, non
 propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed
 propter bonum exemplum, & ad repellendum otio-
 sitatem h. i.* Et de eo S. Bonav. in vita ejus c. 5. v.
 5. sic inquit: *Otium autem omnium malarum co-
 gitationum sentinam docebat summopere fugien-
 dum: exemplò demonstrans, rebellem carnem &
 pigram disciplinæ continuis, & fructuosis laboribus
 esse domandam. Unde corpus suum fratrem as-
 num appellabat, tamquam laboriosis supponendum
 oneribus, crebris cadendum flagellis, & vili pabula,
 sustentandum, Si quem verò cernebat otiosum & va-
 gum, aliorum velle manducare labores, fratrem
 muscam nominandum censebat, eò quòd talis nihil
 boni faciens, sed benefactæ inficiens, vilem & abo-
 minabilem se omnibus reddat. Propter quod di-
 xit aliquando: volo fratres meos laborare. & ex-
 ercitari; ne otio dediti, per illicita corde & lingua
 vagentur. h. i.*

II. De labore manuali sequentia in Regula sua
 præscribit S. Benedictus c. 48. *Si autem necessitas
 loci, aut paupertas exegerit, ut ad fruges collige-
 das per se occupentur, non contristentur: quia tunc
 verè monachi sunt, si labore manuum suarum vi-
 vant; Sicut & Patres nostri & Apostoli. Om-
 nia tamen mensurate fiant, propter pusillanimes.*
Ante omnia sanè deputentur unus aut duo senior-

res, qui circumeant monasterium, horis quibus vacant Fratres lectioni, & videant, ne forte inveniantur frater acediosus, qui vacat otio, aut fabulis, & non est intentus lectioni, & non solum sibi inutilis est, sed etiam alios extollit -- Si quis verò ita negligens & desidiosus fuerit, ut non velit, aut non possit meditari aut legere, injungatur ei opus quod faciat, & non vacet. Fratribus infirmis vel delicatis talis opera aut ars injungatur, ut nec otiosi sint, nec violentia operis opprimantur, ut effugentur. Quorum inbecillitas ab Abbate consideranda est. h. i.

III. De labore hoc præcipitur in magno Regulario in Regula cujusdam Magistri §. 12. Monachos semper oportet laborare, & sine sollicitudine vitam suam transigere. Omnia quaecumque laboraverint, excepto pane exiguo, & vestimento, pauperibus distribuant. Cura pauperum semper facienda est; & omnia nostra cum charitate fiant, & sine charitate infructuosa sunt opera nostra ante Deum. Et §. 14. hæc discernit. Non magne perecurandum est, quo modo unusquisque laboret, sed quomodo unusquisque vivat. Quomodo res, & ratio, & situs loci unicuique permiserit, semper laborandum est, & lex Dei, qua, sive visibilia sive invisibilia continet, observanda est. h. i. Et in majori Regulario Respondit Dominus per Magistrum. Omnis homo in vita seculi hujus tribus rebus excitatur, laborat, & studet; peregrinus in via, miles in pugna, Imperator in palatio, agricolam in agro, mercenarius in negotio, omnes excitantur & laborant, ut habeant, dum vivunt, unde vesti-

vesti-

vestiantur, calcientur, & vivant. Sed quibus Dominus servitii sui contulit donum, & ostendit eis non satis de presenti saeculo cogitare, quia haec omnia pertranseunt, & omnia ista quae videmus & utimur, paucorum in nobis dierum sunt usus, & momentanea cum vite nostra tempore transeunt. h. i.

IV. Alii quoque Ordinum fundatores Religiosis suis manuale laboritium ad corporis exercitium præceperunt. *S. Bernardus* amator ipse laboris manualis, quamvis corpore esset debilis & tenellus, laborem exigit à Monachis, tamquam opus pœnitentiæ, & humiliationis: unde in speculo monachorum jubet ita per diem fatigari laboribus, ut *lassus veniat ad stratum*. Sed in hoc magna discretio adhibenda est ab eis, maxime qui deputati sunt divino officio noctuque diuque in choro persolvendo, & literariis insuper occupationibus incumbere debent. Ad has & illas spiritus fit promptior (ut experientia docet) per manualementem laborem moderatum, aliudve corporis exercitium, v.g. itinerationem modicam, ludum aliqualem Membra externa occupantem &c. at per nimium opprimitur, aut impeditur, & hinc fit ineptior. Porro *Cartusienfes* nullum ad habitum admittunt, nisi is habeat animum, ut possit, ad corporis exercitium, spiritûsque fomentum & erectionem, certo aliquo manuali labore se occupare. *Ratio Congua est*; quia homo mortalis, communiter non est aptus, nec sufficiens arcum semper habere intentum & intentum spiritualibus ac cœlestibus, nisi placida interruptione

corporalem & quietem & occupationem, exci-
tetur, animetur, roboretur, & nonnihil pausa-
re sinatur.

De labore hoc decernitur p. 3. constit. Soc. Je-
su c. 2. *Ut non expedit, tanto labore corporali
quemquam onerari, ut spiritus obruatur, & corpus
detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exer-
citatio, quae utrumque juvet, omnibus communiter
convenit, etiā illis qui mentalibus exercitiis debent
insistere; quae quidem externis interrumpi deberent,
& non continuari, nec sine mensura discretionis
assumi. h. i. Et p. 10. Moderatio laborum animi
& corporis, & in Constitutionibus, quae ad neutrum
extremum rigoris vel dissolutionis vergant (ut sic
melius observari possint) mediocritas conferet ad
durationem, & totius corporis in suo statu conser-
vationem. h. i. Et p. 3. c. 1. Omnes quamdiu cor-
pore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus
rebus habeant, in quo occupentur. Et qui officium
vel ministerium aliquod certum habent, ut de au-
xilio providendum est eis si sit necessarium; ita cum
vacant, aliis rebus occupari deberent; ne otium ma-
lorum omnium origo, quoad ejus fieri possit, domi-
nostrae locum habeat. h. i.*

V. In labore praebuit exemplum D. Paulus I.
Thess. 2. *Nolite & die laborantes, ne quem vestrum
gravaremus, utique in acquirendo necessarium
victum & amictum. De qua procuratione dicit
S. August. de serm. Dom. in monte, exponens il-
lud, Nolite solliciti esse &c. & dicit: Satis apparet,
Dominum nostrum non hoc improbare, si quis hu-
mano modo illa procuret; sed si quis propter ista Deo
militet.*

militet. h. i. De quo S. Bonav. in Regul. c. 5. docet: Sciendum, quod omne genus hominum ad ali- quod exercitii genus utile, pro loco & tempore obli- gatur praeceptorie, ut dicitur in Genesi c. 3. In sudo- re vultus tui vesceris pane tuo; unde qui ad majora apti non sunt, praecepto Apostoli labore sunt corpo- reo exercendi. Dicit enim ipse: *audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil ope- rantes, sed curiosè agentes (2. Thessal. 3.) his au- tem, qui ejusmodi sunt, denuntiamus &c. impium est autem, illud, quod otiosis & curiosis dicitur, velle ad alios extendere, qui sublimioribus, & utiliori- bus sunt intenti.* h. i. De quibus in sequenti Capite.

VI. In labore corporali meritò computatur mendicatio, seu *questuatio*, quæ sicut corpori est satis operosa, onerosa, molesta, ac fastidiosa, u- tinam & spiritui mendicantium foret semper pa- riter meritoria & fructuosa! attamen hoc si non fiat, est ex particularium vitio seu defectu mendi- cantium. Huic mendicationi meritò applicati gaudent Guardiani verbum S. P. N. *Fratres illi, quibus Dominus dedit gratiam mendicandi, men- dicent fideliter & devotè &c.* prout suprâ. Super quæ verba S. Bonav. lc. inquit: *in hac gratia la- borandi intelligo vires corporis, & habitum artium acquisitum, ac habilitatem, etiam artem acqui- rendi. Laborent fideliter respectu sui & proximi, & devotè respectu Dei, ut scil labor ipse in gloriâ Dei dirigatur. De cujusmodi autem laboris genere lo- quatur, patet ex rationibus laboris, quæ sunt tres, scil. exclusio otiositatis, inflammatio devotionis, ad- aptio etiam sustentationis necessaria corporalis.* h. i.

Ut autem molestum hoc & valde onerosum mendicandi per civitates & pagos onus, Fratribus fieret portatu suavius & acceptius, spe lucri (non corporalis solum, quod in pingui eleemosyna putant consistere) spiritualis eos animarunt Summi Pontifices, inter quos, Urbanus VIII. Fratribus pro amore Dei quæstantibus 40. dierum indulgentiam liberaliter concessere. Tales autem Quæstores seu Terminarios, ut vocant, ornent multæ virtutes, quibus allekti sæculares libentius erogent eis eleemosynas. Insint eis exemplaritas, devotio, morum compositio, vultus verecundia, laborum patientia, obsequendi omnibus promptitudo, humilis reverensque ad omnes subjectio, morum comitas, sobrietas, vigilantia, amor pro sua Religione, & animi gratitudo, mansuetudo in verbis ac moribus, abstinentia, & fervor &c. de quibus fufius agere non est propositi mei. Absint autem eis nimia loquacitas, scurilitas, tenuentia, indevotio, tepor, somnolentia, otiositas, ingratitude, irreverentia, irresignatio, inobedientia, capotitas, impatientia, ira, murmuratio, acedia. Diligenter custodiant linguam suam, oculos, aures, manus, & cor. Imitentur S. Paulum, *Omnibus omnia factus sum.* Ex proposito non sint bajuli literarum aut rumorum incertorum. Attamen obsequia charitatis & gratitudinis non prohibentur eis. Sequantur exemplum Fr. *Felicis Capucini*, qui jubebat habere rosarium in manu, oculos fixos in terram, cor erectum in cælum. Monitum S. P. N. *Francisci* audiant & sequantur, qui Fratribus per obedientiam à se emissis hæc instructionis dabat

verba, ad cordis cautelam, consolationem,
 & munimentum. *Estote, aiebat, in tribulatio-*
nibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus
strenui, in sermonibus modesti, in moribus gra-
ves, & in beneficiis grati: quia pro his om-
nibus regnum vobis preparatur aeternum. h. i. Scio
 quòd insuper Guardiani in suis terminariis, ut
 sint magis proficui conventui, & grati, requi-
 rant aliquam naturalem eloquentiam, & amicam
 affabilitatem, per quam possint se omnium mo-
 ribus, occasionibus insinuare, contemperare,
 corda & aures hominum emollire (nam non om-
 nes dant eleëmofynam purè propter Deum)
 hæc dona non sunt contemnenda; interim his
 prævalet, si sacerdos Terminarius exemplari
 vita, concione apta, fervore in animarum
 lucro, Sacramentorumque sibi licita dispensa-
 tione affectum & manum lucretur benefactorum.
 Insuper superbiam evitent ubique, cedant, & de-
 ferant libenter aliis; nam *cedere majori bene stat*
pro Fratre Minori.

VII. Ne autem Benefactores indignè fe-
 rant Religiosorum mendicantium quæstuationem,
 aut molestiâ, vel tædio afficiantur; dig-
 nentur audire, quæ ad ipsorum informationem
 & nostram consolationem loquitur S. Bonat.
 circa Regulam S. P. N. q. 8. *Plures modò men-*
dicantes sunt in Ecclesia de diversis ordinibus: &
quod nobis solum dabatur integrum, nunc
minutatim dividitur in plures; unde cogimur
nunc latius tantò vagari, quò minus in locis
sm.

singulis datur nobis. Quod enim aliquando offerebatur nobis non quarentibus, nunc vix per diversa minutatim colligimus cum rubore. Et oportet nos petere; quia non petentibus parum datur, dum ex multitudine petentium homines sunt lassati. Qui autem per se nihil habent, necesse est, eos omnia quibus indigent, ab aliis postulare, vel carere; nisi velint illicite acquirere, vel quocumque modo apud alios deservire; vel nisi gratis eis donetur. h. i.

VIII. De mendicatione hac religiosi & licita & meritoria hæc dicit Laurent. de Peyrinis Genuens. supram. cit. Tom. 1. q. 1. c. 24. §. 1. in object. 6. Nec per hoc damno questuaciones; nam per ipsas datur crebrius devotis amicis, & fidelibus occasio eleemosynas faciendi, & consequenter merendi. Et questuarii Fratres etiam ipsi multum merentur, & obedientiam faciendo &, quod maximum duco, eleemosynas petendo: nam non levi mercede emit, qui precatur, ut ait Apuleius. Et Seneca l. 2. de beneficiis c. 1. nulla res carius emitur, quam qua precibus emptæ est. h. i.

IX. Cùm autem dicat Evangelium: quod vultis, ut faciant vobes homines, & vos facite illis. Hinc, sicuti Religiosi mendicantes læti vident manus aliorum in suis sibi necessitatibus extentas; manus proprias ad alios mendicantes, dum possibilitas adest, non ser-

vent contractas : imitantes in hoc exemplum S. P. *Francisci*, De quo S. *Bonav.* in vita c. 8. Pauperum amator *Franciscus* clementiam habebat ingenitam, quam superinfusa Christi pietas duplicabat. Itaque liquecebat animus ejus ad pauperes & infirmos : & quibus non poterat manum, exhibebat affectum -- Dicebat enim: dum pauperem vides O Frater, speculum tibi proponitur Domini, & pauperis Matris ejus: in infirmis similiter infirmitates, quas assumpsit, considera. Cùmque in pauperibus cunctis & ipse christianissimus pauper effigiem Christi profficeret; si qua etiam necessaria vitæ sibi collata fuissent, eis occurrentibus non solum liberaliter conferebat, verùm etiam ac si illorum propria essent, judicabat esse reddenda. h. i. De eodem adhuc sæculari existente scribit idem S. *Bonavent.* c. 1. vitæ. Pauperibus mendicantibus non solum sua, verùm etiam se ipsum cupiebat impendere: aliquando vestimenta exuens, aliquando dissuens, aliquando scindens, ad largiendum eis, cum præ manibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reverenter subveniebat & piè, præcipuè in ornamentis Altaris; quò & cultus divini particeps fieret, & cultorum inopie supplementa præberet. h. i. Ex hac miseratione sua tantum hoc unum lucratus est dives in paupertate *Franciscus*, quòd suæ paupertatis horreum, seu, ut melius dicam, divina providentia gazophylacium erga hunc paupertatis amatorem, & pauperculam familiam ejus, numquam absumat,

matat,

matur, numquam exhauriatur, sed, instar putei
aquarum viventium, semper saliat, numquam
exsiccat. Pro qua gratia continua Grex pau-
perum religiosorum non habet, quod Deo
retribuatur, nisi continuum Deo gratias in omni
oratione & operatione sua.

CAPUT XV.

*Labor Literarius est etiam congruum medium
ad conservandum religiosorum communitatem,
seu vitam communem. Status Re-
ligiosus non facile mutan-
dus.*

I. DE hoc loquitur S. Bonav. in c. 5. Regulae:
voluit ergo S. Franciscus summè Fratribus
imponi exercitium, quod perfectissimè excludit
otium, quod summè nutrit devotionis affectum,
quod laudabili modo NB. corpori necessaria
subministrat. Labor autem corporalis etsi ex-
cludat otium à corpore, tamen pro tanto ad modi-
cum utilis est, quia à corde sordes & otium non
excludit; sicut patet in mechanicis, qui inter labo-
res corporales solent turpissimos sermones eructare.
Studium verò sapientia ipsum cor occupat. Unde
in Prov. c. 23. dicitur: Fili praebe mihi cor tuum;
& Sapientia c. 8. labores hujus magnas habent vir-
tutes. Ideo dicit: excluso otio animæ inimi-
co. In Eccles. dicitur c. 33. multam malitiam